

Darche Noam Alumni Return and Learn – Summer 5770

**"I Want to Open a Gan in My Bayit Meshutaf
and the Neighbors Are Upset"**

Source Material

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב
2. תוספות מסכת בבא בתרא דף כא עמוד א
3. רמב"ם הלכות שכנים פרק ו הלכות יא-יב
4. מגיד משנה הלכות שכנים פרק ו הלכה יב
5. רמב"ם הלכות שכנים פרק יא הלכה ה
6. נימוקי יוסף בבא בתרא י: בדפי הרי"ף "לא יפתח . . . את הדרך"
7. שולחן ערוך חושן משפט סימן קנו סעיפים א-ד
8. ספר מאירת עינים סימן קנו סעיף קטן י
9. נתיבות המשפט ביאורים סימן קנו סעיף קטן א
10. שו"ת חתם סופר חלק ה (חו"מ) סימן צב

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב

מתני' חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין אבל עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק ואינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות

גמ' מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי סיפא אתאן לחצר אחרת א"ל רבא אי הכי ליתני חצר אחרת מותר אלא אמר רבא (כא.) סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה מאי דרוש +דברים י"א+ ולמדתם אותם ולמדתם אתם התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי דרוש +ישעיהו ב'+ כי מציון תצא תורה ועדיין מי שיש לו אב היה מעלו ומלמדו מי שאין לו אב לא היה עולה ולמד התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן ט"ז כבן י"ז ומי שהיה רבו כועס עליו מבעיט בו ויצא עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד שית לא תקביל מכאן ואילך קביל ואספי ליה כתורא וא"ל רב לרב שמואל בר שילת כי מחית לינוקא לא תימחי אלא בערקתא דמסנא דקארי קארי דלא קארי ליהוי צוותא לחבריה מיתיבי אחד מבני חצר שביקש לעשות רופא אומן וגרדי ומלמד תינוקות בני חצר מעכבין עליו הכא במאי עסקינן בתינוקות דעכו"ם ת"ש שנים שיושבין בחצר וביקש אחד מהן לעשות רופא ואומן וגרדי ומלמד תינוקות חבירו מעכב עליו ה"נ בתינוקות דעכו"ם ת"ש מי שיש לו בית בחצר השותפין ה"ז לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי ולא לסופר יהודי ולא לסופר ארמאי הכא במאי עסקינן בסופר מתא

רש"י מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב

מתני'. ולא מקול התינוקות - קא סלקא דעתך תינוקות הבאים לקנות יין ושמן וכל דבר הנמכר בחנות. גמ'. מאי שנא רישא - דקתני יכול לומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין וסיפא קתני אינו יכול לומר לו איני יכול לישן מקול התינוקות.
(כא.) סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן - ואע"ג דקול הבא מחמת אחרים לא מצי מחויי. משום תקנת יהושע בן גמלא - אחד מן הכהנים הגדולים שעמדו בבית שני כדאמר ביבמות (דף סא). ולמדתם אותם - האב עצמו מצוה ללמדו.
פלך - הרבה מדינות בפלך אחד והוא לשון אפרכיאי.
רב שמואל בר שילת - מלמד תינוקות היה (לעיל /בבא בתרא/ דף ח:).
ואספי ליה - האכילהו והשקהו תורה בעל כרחו כשור שנותנין עליו עול על צוארו.
לא תמחיהו אלא בערקתא דמסנא - ברצועות של מנעלים כלומר מכה קלה שלא יזקק.

ליהיו צוותא לחבריה - אינך זקוק לייסרו יותר מדאי ולא לסלקו מלפניך אלא ישב עם האחרים בצוותא וסופו לתת לב.
רופא - מוהל.
אומן - מקיז דם.
מעכבין עליו - מפני שמרבה עליהן קול נכנסין ויוצאין.
לסופר יהודי - מלמד תינוקות.
בסופר מתא - מלמד תינוקות העיר ומושיב מלמדים תחתיו והוא מורה את כולם איך יעשו ויש שם קול גדול.

תוספות מסכת בבא בתרא דף כא עמוד א

אחד מבני מבוי כו' - פי' רשב"א דלא גרס מבוי אלא חצר דאי גרס מבוי תיקשי לאב"י דשרי בחצר אחרת וההיא דעושה אדם חנות בצד חנות של חבריו שרי לכל הפחות בחצר אחר ורבא נמי לא פליג עליה אלא דמוקי מתני' דשריא אף באותה חצר והכא אסר אפילו בחצר אחרת אלא אחד מבני חצר גרס.

רמב"ם הלכות שכנים פרק ו

הלכה יא

אחד מבני מבוי שאינו מפולש שביקש להעשות רופא אומן או גרדי או מלמד תינוקות של עכו"ם בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם הנכנסין והיוצאין, וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי ולא לסופר כ' יהודי שכותב השטרות ולא למלמדי תינוקות של עכו"ם.

הלכה יב

חנות שבחצר יכולין השכנים למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסים והיוצאין אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר בשוק, אבל אינן יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הפטיש או מקול הרחיים שהרי ל החזיק לעשות כן, וכן יש לו ללמד תינוקות של ישראל תורה בתוך ביתו ואין השותפין יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול התינוקות של בית רבן.

מגיד משנה הלכות שכנים פרק ו הלכה יב

חנות שבחצר יכולין שכנים למחות וכו' עד שהרי החזיק לעשות כן. שם (דף כ' ע"ב) משנה זה לשונה חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין ועושה כלים ויוצא ומוכרן בשוק ואינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הרחיים וכו' ע"כ. ומתוך מ"ש המחבר שהרי החזיק לעשות כן נ"ל שהוא סובר דדוקא החזיק אבל אם בהתחלה בא לעכב עליו יכול לעכב וסובר זה המחבר לפי שהוקשה לו מה טעם אין טענתו טענה בקול הפטיש והלא יותר מונע השינה מקול הנכנסין והיוצאין ועוד למה אמרו חנות שבחצר שנראה שכבר היא בחצר יאמרו מי שביקש לעשות חנוני או לא יעשה אדם חנות בחצר השותפין אלא כוונת המשנה בשהחזיק לעשות כן במלאכתו ובחנותו והודיעו שאפילו החזיק אין חזקתו חזקה אצל הנכנסים והיוצאין שהן אחרים וכן כתב פרק י"א בשם הגאונים ז"ל אבל חזקתו חזקה במלאכתו עצמו אבל אם לא החזיק יכולין לעכב זה נ"ל מדבריו והרשב"א ז"ל חלוק בזה וכתב לאו מקול הנכנסים והיוצאים ממש קאמר דהא אינו יכול לעכב מחמת הפטיש והרחיים אלא מפני רבוי הדרך כלומר אינו יכול לעמוד ולישן מפני רגל הרבים שמרבים עליו הדרך מ"מ כתב ז"ל שאצל הנכנסין והיוצאים אפילו עשה ברשות יכולין לומר לו סבורין היינו לקבלו עכשיו אינן יכולין לקבל וזהו שאמרו חנות ולא אמרו יפתח חנות וכמ"ש למעלה: וכן יש לו ללמוד וכו'. משנה ואוקימתא דרבא שם:

רמב"ם הלכות שכנים פרק יא

הלכה ה

מי שהחזיק לעשות מלאכת דם או נבילות וכיוצא בהן במקומן ויבואו העורבים וכיוצא בהן בגלל הדם ויאכלו והרי הן מצרין לחבירו בקולם וצפופם או בדם ז שברגליהם שהן יושבין על האילנות ומלכלכין פירותיהם, אם היה חבירו קפדן או חולה שצפוף הזה מזיקו או שפירות שלו נפסדין לו בדם חייב לבטל אותה המלאכה או ירחיק עד שלא יבא לו היזק מחמתו, שהיזק זה דומה לריח בית הכסא וכיוצא בו שאין לו חזקה, וכן בני מבוי או בני חצר שנעשה אחד מהן אומן ולא מיחו בו שהרי הוחזק והיו העם נכנסין ויוצאין לקנות ושתקו לא החזיק בדבר זה ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסין והיוצאין שזה היזק קבוע הוא כמו העשן והאבק וכזה הורו הגאונים.

נימוקי יוסף בבא בתרא י: בדפי הרי"ף

לא יפתח מפני שההבל והעשן מזיק לכל מיני תבואה שבאוצר וכן ריח רע של רפת בקר אלא שלענין יין מותר שההבל אינו מזיקו אבל ריח רפת מזיקו. חנות שבחצר השותפין מקול הנכנסים לאו דוקא משום הקול דלישנא בעלמא הוא דנקט אלא מפני שמרבה עליהם הדרך והכי מוכח בירושלמי [בשמעתין ה"ג] דיכול למימר ליה אינון אזלין ואתו הכא בעו לך ולא משכחית לך והם מרבים עליהם את הדרך

שולחן ערוך חושן משפט סימן קנו

(א) אחד מבני המבוי שאינו מפולש יש אומרים דבמבוי אינם יכולים למחות, ואין דינין אלו אמורים רק בחצר (טור וב"י בשם קצת הפוסקים) שביקש לעשות רופא או אומן או גרדי פירוש: אומן להקיז דם ופירוש גרדי אורג בגדים או סופר שטרות או מלמד תינוקות לימוד שאינו של תורה, בני המבוי מעכבים עליו מפני שמרבה עליהם הנכנסים והיוצאים, ואפילו נתרצו לו כולם חוץ מאחד אותו אחד מעכב עליו, וכן מי שיש לו בית חצר השותפין לא ישכירנו לאחד מאלו. הגה: אבל למכרו יש אומרים דשרי ואחר כך ישתעו דינא בהדי לוקח, ובלבד שלא ימכרנו לעכו"ם דלא ציית דינא (מרדכי ריש פרק לא יחפור):

(ב) חנות שבחצר, יכולים השכנים למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולים לישן מקול הנכנסים והיוצאים אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר לשוק, אבל אינם יכולים למחות בידו ולומר אין אנו יכולים לישן מקול הפטיש או מקול הריחיים, מאחר שכבר החזיק לעשות כן ולא מיחו בידו. הגה: ויש אומרים דכל מה שעושה בחנותו ובביתו אפילו לכתחילה אינן יכולין למחות (המגיד פ"י דשכנים בשם הרמב"ם ורשב"ם וב"י בשם התוס' ומרדכי), ודוקא בני אדם בריאים אבל אם הם חולים והקול מזיק להם יכולים למחות (ריב"ש סי' קצו וכפול לעיל סי' קנה סט"ו):

(ג) וכן יש לו ללמד תינוקות ישראל תורה בתוך ביתו, ואין השכנים יכולים למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולים לישן מקול התינוקות של בית רבן, והוא הדין לכל מילי דמצוה שאינם יכולים למחות בידו:

(ד) בני מבוי או בני חצר שנעשה אחד מהם אומן ולא מיחו בידו שהרי הוחזק, והיו העם נכנסים ויוצאים לקנות ושתקו, לא החזיק בדבר זה, ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין אנו יכולים לישן מקול הנכנסים והיוצאים, שהיזק זה הוא כמו העשן והאבק שאין להם חזקה:

ספר מאירת עינים סימן קנו סעיף קטן י

מקול הפטיש וכו' עפ"ר ודרישה שם כתבתי שהטע' שכיון שמכה בפטיש בביתו או בחנותו אין השכנים יכולים לעכב על מה שאדם עושה בביתו משא"כ בדיני הראשונים שנכנסים ויוצאים והקול מהן הוא בחצר המשותף לכולם מ"ה יכולים למחות בו מלעשות להן היזק בחצרם ועיין בסמוך ס"ד שחזר המחבר לכתוב הני תרתי דיני' דלענין עשיית המלאכה מהני חזקתו ולא לענין הנכנסין ויוצאין

נתיבות המשפט ביאורים סימן קנו

[א] מקול הפטיש. עיין סמ"ע ס"ק י' הטעם, דקול הפטיש הוא בביתו לכך אין יכול למחות, משא"כ קול הנכנסים שהקול הוא בחצר המשותף לכך יכול למחות. והוא תמוה, דטעם זה לא שייך רק לדעת הפוסקים שהביא הרב בהג"ה דבקול הפטיש אפילו לכתחילה אינו יכול למחות, אבל לדעת המחבר דס"ל דאפילו בקול הפטיש יכולין למחות לכתחילה, ואין חילוק בין קול הפטיש לקול הנכנסין ויוצאין רק לענין אי מהני חזקה, דקול הנכנסין דמי לקוטרא ובית הכסא, על כרחך צ"ל טעם אחר. דדוקא בנכנסים ויוצאים, שבכל יום ויום איכא נכנסין ויוצאין אחרים, לא מהני חזקה נגדם, דדמי לקוטרא דיכול לומר סבור הייתי שאני יכול לקבל ועכשיו איני יכול לקבל, משא"כ קול הפטיש אחד הוא, מהני חזקה, וכן הוא בפרישה [דרישה סעיף ג']. וכן צ"ל על כרחך בהמגיד משנה [פ"ו משכנים הי"ב] שהביא הב"י [בחלק הראשון ד"ה ואמאי דתנן] שכתב, שהרמב"ם למד דינו שלכתחילה יכול למחות בקול הפטיש דודאי גרוע קול הפטיש מקול הנכנסים, ע"ש. ולכאורה הוא תמוה, דא"כ לענין דיעבד לא יועיל חזקה בקול פטיש כמו בקול הנכנסין, ועל כרחך צ"ל דהוא מטעם שכתבתי. וכן הסמ"ע בס"ק ט"ו רימז לטעם הנ"ל.

שו"ת חתם סופר חלק ה (חו"מ) סימן צב

. . . והנה במתני' ב"ב כ' ע"ב תנן חנות שבחצר יכול למחות ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסים והיוצאים אבל עושה כלי' יוצא ומוכר בשוק ואינו יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הרחיים ולא מקול תינוקות.

ומדלא התחיל לא יעשה אדם חנות בחצר מזה הוכיחו רוב הפוסקים דאפי' חזקה לא מהני דה"ל כקוטרא ובה"כ דלא כהג"א והרע"ב שם ואמנם בסיפא דאינו יכול למחות מקול התינוקות כ"ע מודי' דאפי' לכתחלה

נמי יכול לעשות לו בית הספר כמ"ש לח"מ דכיון דמטעם תקנה הוא מה לי החזיק מה לי לא החזיק ואמנם במציעתא דקול פטיש ורחיים הרמב"ם וסמ"ג ס"ל דוקא בהחזיק אבל בלא החזיק יכולים למחול דלא גרע מקול הנכנסים והיוצאים אלא התם אפי' חזקה לא מהני והכא מהני חזקה מיהת ובזה ניחא לי ק' תוס' ד"ה א' מבני מבוי וכו' ולהרמב"ם לק"מ דוודאי לרבא דמתיר תינוקת מטעם תקנה אין לחלק בין הוחזק ללא הוחזק משא"כ אביי דמוקי לי' סיפא בחצר אחרת ולדידי' תינוקת דסיפא דוקא בשהחזיק אבל בשלא החזיק בני חצר אחרת מוחין שלא לעשות א"כ לק"מ מברייטא דמבוי דהתם תני שבקש לעשות מוחין בידו ונכון הוא.

והנה הרלב"ח סי' צ"ו כ' שעדיין קשה מ"ש קול הנכנסים דרישא מקול פטיש דמציעתא דלזה מהני חזקה וזה יהי' כקוטרא כיון דתרווייהו משום אינו יכול לישן הוא וגם סכינא חריפא מפסקי' למתני' דרישא ומציעתא בשהחזיק וסיפא דתינוקת לכתחלה והנה ראיתי בירושלמי שכ' אף משקיבל עליו יכול לחזור בו דיכול מימר לי' אינון אזלין ואתיין להכא בעיין לך ולא משכחין לך ומרבין עלינו הדרך והובא גם בראשונים פירוש שלא ימצאוך בביתך ומרבה עלינו הדרך שוב כ' אסיפא או מקול התינוק' אילן דמלפי' טליין אבל אילן דעבדין מסוגין אילן לאילן יכולין חברהון למימר להון אינין אזלין ואתיין בעיין לך ולא משתכחין יתך ואת מרבה עלינו הדרך עכ"ל פי' פני משה דעבידין מסוגין שלומדין שארי חכמות ולא תורה ע"ש. והנה יל"ד מ"ט יערערו דוקא שלא ימצאו אותו מה לי אם ימצאו או לא עכ"ל דהירושלמי כדעת הרמב"ם דברישא אפילו קבלה וחזקה לא מהני ומציעתא מהני מיהת חזקה וכן בתינוקת ולית לי' תקנת יהושע בן גמלא כלל וס"ל בקול כפטיש ורחיים הוא דבר שאפשר לשער ושיערו בעצמם כמה תכבד העבודה ומחלו לו ושוב לא יכלו לחזור וכן אילן דמלפין טלי' שהם תינוקת של ב"ר משערין כמה תינוקת יכנסו בכל יום ועד היכן היזק רגלם או קולם מגיע ומוחלים משא"כ קול הנכנסים בחנות נהי שנוכל לשער כמה יכולים לכנס ליקח סחורה היינו אי משכחין לך בביתך ואמנם מי יכול לשער כמה פעמים שצריך א' לכנס וליצא על מקח א' שלא ימצאוך בביתך וה"ה בתינוקת הלומדים שארי חכמות ואומנו' אולי לא ימצאוך בשעה המוכן להם וילכו ויבואו על מגן וזה לא שייך במלמד תשב"ר שאינו רשאי לזוז ממקומו כרב שמואל בר שילת וחבריו נמצא להירושלמי אתי הכל על נכון אלא בש"ס דילן משמע מטעם תקנה ומצוה וא"כ סיפא דתינוקת ע"כ אפי' לכתחילה בלא החזיק וסכינא חריפא מפסקי' מתני' והוא דוחק גדול.

והאמנם רמב"ן ורוב הפוסקים ס"ל דברישא אפי' חזקה לא מהני משום ריבוי הדרך ומציעתא דליכא אלא משום קלא בעלמא אפי' לכתחלה מותר ובאמת הדבר צריך מיתוק ותבלין כמ"ש רלב"ח ז"ל מה"ת לא ימחה משום קול ולכאורה גריעי טובא מריבוי דרך וכו' הוא ז"ל דלדעתו הטעם מפורש במתני' מה בין רישא למציעתא דתנן אבל עושה הוא כלים ומוכר בשוק מבואר דכל שא"א לו לעשות בשוק כי ע"כ הפטיש והרחיים יעשה בביתו אינם יכולים למחות אפי' בקול גדול המטריד אותם כי לא מצי שכיני למיפסקא חיותי' משא"כ המכירה יכול לעשות בשוק ע"כ לא יסבלו אפי' הפסד קטן אלו דבריו שם ונראה לי דגם כל הפוסקים יכול להיות דמודים לזה הסברא הנכונה ומפורשת במתני' ומ"מ הי' מוכרחים לחלק בין קול לדריסת רגל וריבוי הדרך משו' דאלת"ה יקשה עכ"פ במכה בפטיש שמוכרחים לסבול על כרחם א"כ מדוע לא יסבלו גם המכירה בחצירם כיון שכבר נדו שנתם ולא מצאו ידיהם למחות משו"ה הוצרכו לומר דעכ"פ דריסת רגל הנכנסים והיוצאי' קשה להם ולעולם דברי רלב"ח נכונים.

ועפ"י דרכינו נתישב לי לשון המתני' חנות שבחצר ולא אמר חנוני שבחצר משום דה"א דוקא חנוני שאין לו בנין חנות קבוע באותו חצר א"כ יכול הוא להיות רוכל המחזיר בעיירות משא"כ המכה בפטיש אם נמחה אומנתו לשוא צרף צורף ולחנם למד אומנתו משו"ה אין יכול למחות וה"א א"כ מי שיש לו בנין קבוע חנות בחצר שאם נאמר לו שימכור בשוק ויסגור חנותו א"כ לשוא עמלו בוני החנות ואינם יכולים למחות קמ"ל אע"ג שיש לו חנות בחצר מ"מ כיון דיכול לסגור ולמכור בשוק כל שלא פסקו לי' חיותי' יכולי' למכור. ואמנם לפ"ז צריכין לדחוק קצת בתשב"ר ותקנת יהושע ב"ג שהי' יכול ללמד בבית הכנסת שבעיר כמ"ש הנימוקי יוסף ואפ"ה אינם יכולים למחות משום יגדיל תורה דאל"ה תיפוק לי' שאינו יכול ללמד בשוק ועדיין צריכין לדחוק ולומר תינוקת נכרים יכולים ללמוד ג"כ בבית המיוחד לכל בני עיר הן יהודים הן א"י לכולם יש בית ללמוד חכמתם דאלת"ה קשה מ"ט לאסור תינוק' של נכרים או לימוד שארי חכמות.

ואעתיק מחידושי למס' ב"ב אשר זה לשוני ומתקנת יהושע ב"ג כ' בני' שאע"פ שהי' יכול ללמד בבתי כנסיו' ובב"מ המיוחדין לכך אפ"ה לא מטרחי' לי' אלא לסייע בהעמדת תקנה כדי שיהיו המלמדים מצוי' עכ"ל לפע"ד להכי נקט מתקנה ואילך שאז תיקון להושיב בכל עיר משום יגדיל תורה הה"נ באותה העיר טוב שיהי' בכל חצר ומבוי אעפ"י שיש להם בה"כ ובה"מ מיוחד משא"כ קודם תקנתו שהי' מטריח ליסע

מעיר לעיר עד ירושלים א"כ מכש"כ שיטריח באותו העיר לילך לבה"כ דוקא. וראיתי למו"ז הג' במהרשש"ך ז"ל שכל דלהכי נקט מתקנה ואילך דאלו קוד' תקנה הי' מכניסי' כבן י"ו וה"ל למימר מקול הנערים מאי מקול התינוק' ולדבריו יל"ד אכתי בירושלים משכחת לי' מלמדי תינוקת ממש ואכתי משכחת קודם תקנה ובירושלים וי"ל דאמר' ר"פ בני העיר ירושלים לא נחלקה לשבטים לפיכך אין משכירין בו בתים וא"כ פשוט שאין יכולים למחות וצ"ל נמי לדבריו הא דלא נקט באמת במתני' נערים ואפי' קודם נתקנה התקנה משום דנערים גדולים באמת יכולי' להטריח לבה"כ או בהמ"ד ואין נראה כן מדברי הריטב"א דמייתי ב"י רס"י קנ"ו דה"ה לעשות מדרש להרביץ תורה ולדרוש ברבים ע"ש מחוורתא מ"ש אני לעיל עכ"ל בחידושי'.

והנה לדברי הרלב"ח הנ"ל נ"ל לדון לזכות שאין למחות במוכרי יין וי"ש בביתם בעלייתם דהדבר ידוע דלא מצי למוכרו בשוק דעיקור הוא מה שבאים אנשים לשבת שם לשתות לפכוחי פחדא בבית משתה היין כדאשכחן כה"ג פ' איזהו נשך ס"ו ע"ב ולא שכיחי השתא אינשי סובאי יין בחוצות ורחובות דמרקדי בי כובי וא"כ א"א אלא בביתו ובעלייתו וכיון דא"א למכור בשוק הדר ה"ל האי חנות כמכה בפטיש דלדעת רוב הפוסקים אפי' לכתחלה בלא החזיק אינו יכולים למחות לבר מהרמב"ם וסמ"ג וסברתם דחוקה בש"ס כמ"ש לעיל וכמ"ש לפי שיטתם טעמא לאו משום דריסת הרגל אלא משום בטול שינה ולדעת פר"מ זה לא שייך אם לא ימכור בלילה אעפ"י שאין דעתי מסכמת לזה מ"מ מסתיין דרוב הפוסקים לא ס"ל הכי.

והנה בתשו' מהר"מ אלשיך סי' מ"ו טענו משום ריבוי הדרך במבוי ושהעוברים יגנבו מזה שבחלונותיהם והגאון ז"ל פסק בפשטות דריבוי דרך שמענו ריבוי גנבים לא שמענו דאחזוקי העוברים בלסטיותא לא מחזקינן ע"כ על היכי דליכא משום ריבוי דרך ליכא נמי משום גנבי ע"ש ונלע"ד להבי' רא' מדמשמע בש"ס ופוסקים דליכא בתינוקת של נכרים בסופר ארמאי אלא משום דריסת רגלי רבים ותיפוק לי' משום אמותיהם ואביהם של תינוקת המביאים לבית הספר כמבואר סוף קידושין וסתם ארמאי גנבי נינהו כמבואר פ' חזקת מ"ז ע"א ובדוכתי' טובא אע"כ בעברו דרך שם לא חיישינן להא וכהמהר"ם אלשיך הנ"ל דדוחק לומר דמיירי נמי במקבל עליו כל אונסא דמתילד ומ"מ נ"ל אפשר היינו בסתם ארמאי הולכים לדרכם אבל בקובעים על היין או משקה יין שרף דבני אדם כאלו שאינם מתיישבים בינם איכא חששא טובא אפשר בהא מודה מהר"ם אלשיך להשואל הנ"ל. ומיהו במוכרי יין שבמדינתנו הוה מיעוט שאינו מצוי שישתה ארמאי בבית ישראל אבל יין שרף רוב ומצוי הוא קרוב לוודאי שיכול למחות ואין בידי דבר ברור ומ"מ מסתייען דאם לא יבצעו תמימים ולא יכנסו בפושרין ותגבר יד המוחים בהעליון לא יתעורר עי"ז למחות גם במוכרי יין דנימא להו דאיכא לאפלוגי ביניהו זה מה שנלע"ד בענין זה ודעתו רחבה יכריע ויודיעני מאי הוה עלה. פ"ב יום ד' כ"ח שבט תקע"ה לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ.